

**Stichting Hassan II
Voor Marokkanen woonachtig in het
buitenland**

**INVESTERINGSGIDS VOOR DE IN HET
BUITENLAND WOONACHTIGE
MAROKKANEN**

Veehouderij

**Lijst van sectoren in de serie “investeringsgidsen
voor de in het buitenland woonachtige Marokkanen”**

---

1. De landbouwsector
2. De veeteeltsector
3. De voedingsmiddelensector
4. De industriële sector
5. De toeristische sector
6. De sector van het onroerend goed
7. De sector van de binnenlandse handel
8. De sector van de importexport
9. De transportsector
10. De sector van de landbouw en de visserij
11. De sector van de energie en de mijnen
12. De sector van de bouw en de publieke werken
13. De sector van het onderwijs en de vorming
14. De communicatie en audiovisuele sector
15. De medische en paramedische sector
16. De sector van de cultuur en vrije tijd
17. De dienstensector
18. Beurs en financiële markt

INHOUDSOPGAVE

Brief van de afgevaardigde Minister	7
Presentatie van de sector.....	11
Algemene aanbevelingen.....	12
Toegekende subsidies	13
Toegekende premies	31
Specifieke fiscale aanmoedigingen.....	33
Procedures voor het opzetten van een onderneming.....	36
Modaliteiten voor bedrijfsfinanciering	39
Annex	40

Deze gids is een informatief document. Het beschrijft de veeteeltsector in Marokko, wettelijke en statutaire bepalingen en administratieve procedures betreffende investeringen aldaar. Er worden geen adviezen ten aanzien van investeringen gegeven en het pretendeert ook niet volledig te zijn. Naast deze gids zult u dus nog altijd een beroep moeten doen op de diensten en adviezen van gespecialiseerde instellingen.

De geldigheid van de informatie van deze gids is gebaseerd op de datum van uitgave. De Stichting Hassan II zal ervoor zorgdragen de informatie actueel te houden. Hiertoe zullen nieuwe actuele edities of supplementen worden uitgegeven al naar gelang er sprake is van relevante wijzigingen.

Presentatie van de sector

De veeteelt neemt een belangrijke plaats in het economische en sociale kader van Marokko. Veeteelt heeft daarom altijd al een voorkeursbehandeling genoten in de ontwikkelingspolitiek van de landbouwsector.

De veestapel bestaat uit ongeveer 3 miljoen runderen, 16 miljoen schapen en 5 miljoen geiten.

Het aantal veredelde rasrunderen belooft bijna de helft van het aantal vee dat goed is voor het verhogen van de melkproductie en de vlees opbrengsten.

De geschatte jaarlijkse productie van rood en wit vlees in Marokko is ongeveer 410.000 ton. De melkproductie wordt geschat op 920 miljoen liter per jaar.

Zodoende voorziet de veeteelt in 98% van de vraag naar vlees en voor 85% in de vraag naar melk in Marokko.

De aanwijzingen in consumptie per hoofd laten een nog te dichten gat zien, met betrekking tot producten uit de veeteelt. Er is in ieder geval op te merken dat de pluimvee onrust kent, welke ontstaat door een gebrek van organisatie op de markt.

Hoe dan ook, elke activiteit m.b.t. veeteelt welke gestructureerd en gerealiseerd wordt naar technisch en economisch verstandelijke normen, heeft elke kans van slagen.

Het essentiële deel van landbouwontwikkeling rust over het algemeen op het initiatief en krachten van de landbouwers zelf. Teneinde de initiatieven leiden tot betere resultaten, verleent de staat steun in de vorm van technische en financiële hulp.

Hiervoor heeft de staat een toonaangevend systeem opgezet, in het kader van de code voor landbouwkundige investeringen, welke sinds zijn oprichting in 1969 continu wordt verbeterd.

Om privé investeringen in de veeteelt te stimuleren, zijn de financiële hulp en fiscale regelingen voorzien van een code. De actie die de staat onderneemt in het voordeel van de veeteelt sector, heeft als doel verhoging van de dierproductie en verbetering van de inkomsten van de veehouders.

Naast deze subsidies zal de staat de veehouders ondersteunen gedurende de komende vijf jaar, te rekenen vanaf de campagne 1999-2000. De staat zal door middel van het verstrekken van een premie hen proberen te helpen, zodat ze nieuwe materialen kunnen aanschaffen.

Dit document is dermate gestructureerd om het geheel van voordelen op te kunnen noemen. Er zijn echter ondernemingen die bepaalde karakteristieken hebben, die maken dat het bedrijf geen aanspraak kan maken op vrijstellingen van belastingen. Het wordt ook sterk aangeraden om zich te laten informeren door het Ministerie van Landbouw over de vrijstellingen van belastingen voor dit soort projecten.

Sectorbeleid

Marokko heeft de ontwikkeling van de landbouwsector één van de hoogste prioriteiten gegeven. Hierdoor profiteert de veeteelt sector, overeenkomstig met de Code van Landbouw Investeringen, van de volgende voordelen:

- Het niet hoger belasten van de sector;
- Subsidies voor de aanschaf van apparatuur en materieel voor de fokkerij / veeteelt en voor geselecteerde volbloedige fokdieren;
- Premies teneinde voordeel te verstrekken bij het verkrijgen van fokkers, en om de investeringen te bevorderen in het verkrijgen van volbloed fokdieren en voor de bouw van gebouwen voor de veeteelt.

Bovendien zijn maatregelen genomen om de toegang tot eigen gronden te vergemakkelijken, om deze om te kunnen zetten in landbouwgrond. Deze maatregelen zijn bestemd voor de investeerders en, in het bijzonder, voor de jong gediplomeerden van het hoger onderwijs.

Dit document is gemaakt met als doel de projectontwikkelaars beter te informeren over de administratieve procedures en reglementen die betrekking hebben op het investeren in de veeteelt sector.

Vanuit dat oogpunt bezien zullen hierna de volgende punten aan bod komen:

- De subsidies verleend aan de veehouders/ fokkers ;
- De premies verleend aan de veehouders/ fokkers;
- De fiscale aanmoedigingen ten behoeve van de veeteelt sector ;
- De procedures voor het opzetten van een onderneming ;

- De modaliteiten voor de financiering van het bedrijf.

ALGEMENE AANBEVELINGEN VOOR DE REALISATIE VAN EEN VEETEELTPROJECT

Het is geconstateerd dat bepaalde personen besluiten een onderneming te stichten, slechts op grond van de mogelijkheid om een lening te verkrijgen. Anderen die slechts een idee hebben, richten een bedrijf op waarvan het plan pas achteraf goed wordt bestudeerd.

Deze manier van handelen voor het opstellen van een plan is niet logisch, noch verstandig.

De juiste procedure die een kans van slagen geeft moet de volgende 4 chronologische stappen in acht nemen:

1. Precieze omschrijving van het project en de analyse van zijn geschiktheid en zijn overeenkomstigheid met de behoeften van de markt en de geldende regelgeving;
2. Realisatie van een gedetailleerde haalbaarheidsstudie, wat de technische en economische aspecten bevat;
3. Het in elkaar zetten van het juridisch karakter van het project (eenmanszaak/ B.V., etc.)
4. De mobilisatie van de benodigde financiële bronnen om het project te kunnen realiseren (leningen, giften, etc.)

Over het algemeen heeft een goed voorbereid project een grote kans van slagen. Op dezelfde manier kan een goed doordacht project makkelijker gefinancierd worden. Maar alleen de projecten die bestuurd worden door professionals zullen werkelijk slagen.

Opmerking: *De procedures voor het opzetten van een bedrijf en de financiële middelen worden in het laatste deel van dit rapport uitvoeriger behandeld.*

I- SUBSIDIES TOEGEKEND AAN VEEHOUDERS

De Marokkaanse Staat geeft subsidies aan veehouders voor de intensivering van de veestapel.

Deze subsidies zijn bestemd voor het aanmoedigen van investeren in de bouw van gebouwen voor het vee en voor het verkrijgen van modern materieel en verbetering van de lokale rassen.

Zodoende gelden de subsidies, die toegekend worden door de Staat aan de veehouders, voornamelijk voor de volgende operaties :

1. De productie van volbloed rund fokdieren;
2. De productie van schaap fokdieren, geselecteerd uit pure rassen;
3. Het aankopen van fokdieren van geit- en kameelsoorten;
4. De bevordering van slachtrundvee, door middel van kruising;
5. De productie van geselecteerde bijen '*Koninginnen*';
6. De bouw van gebouwen voor het vee;
7. De aankoop van veeteelt materiaal.

De lijst met veeteelt apparatuur en de operaties die genetische manipulatie van de veestapel verwezenlijken die gesubsidieerd worden door de Staat, worden hierna weergegeven.

De schema's omschrijven uitdrukkelijk voor elk type operatie de subsidie waarvan de veehouder kan genieten. Er wordt telkens een onderscheid gemaakt tussen individuele veehouders en georganiseerde veehouders (samenwerkend, beroepsverbond, etc.).

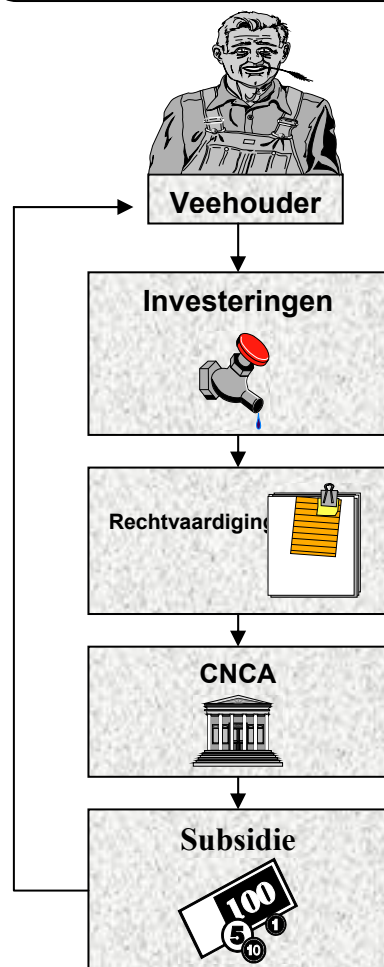
De heffing van de subsidie wordt eveneens uitgelegd met gegevens over de plafonds (marges) die niet overschreden kunnen worden, en de basisberekeningen.

Ter illustratie zullen we het geval nemen van een veehouder die op een moeilijke manier een voorraadschuur aan het opzetten is van 150 m², voor het opslaan van voedsel voor het vee en waarvoor hij 75.000 Dhs uitgeeft, oftewel 500 Dhs per m².

De subsidie die voor deze veehouder bestemd zal zijn (*zie pagina 27*), zal als basisberekening de prijs van 400 Dhs per m² nemen voor een oppervlakte van maximaal 100 m², oftewel een totaal van 40.000 Dhs, waarop men een heffing toepast van 20%. Zo zal de subsidie die aan deze veehouder uitgekeerd wordt 8.000 Dhs bedragen.

Men moet wel rekening houden met het feit dat de uiteindelijke procedure van subsidie-uitkering aan de veehouders zich afspeelt overeenkomstig het hierna volgende schema :

Procedure van subsidie-uitkering aan de veehouders

I.1- Productie van volbloed rund fokdieren

Men kan de volgende lokale (rundvee) rassen fokken:
Blonde d'Oulmès, Brune de l'Atlas, Zwartvoet, kleurrassen, Roodvoet (Montbellarde en Fleckvleh), Holstein, Santa Gertrudis, Tarenlaise.

Om aanspraak te kunnen maken op subsidies, moeten de veehouders/ fokkers een contract voor verveelvoudiging van geselecteerd vee ondertekenen met de diensten van de DPA en de ORMVA. Deze veehouders worden fokkers genoemd.

Toegekende subsidies voor fokken van lokale rassen

OPERATIE	SUBSIDIEBEDRAG	
	Individueen	Groepen
Mannelijk rund	1.200 dh/dier	1.300 dh/dier
Vrouwelijk rund	1.500 dh/dier	1.600 dh/dier

De bijbehorende stukken voor de dossiers van subsidieaanvraag

- Subsidieaanvraag getekend door de veehouder/fokker (formulier is beschikbaar bij agentschappen van de CNCA),
- Kopie gecertificeerd in overeenstemming met van het contract voor verveelvoudiging van geselecteerd rundvee dat langs de lokale betreffende diensten is geweest, het Ministerie van Landbouw en de begunstigde veehouder/ fokker en goedgekeurd is door de Directie van de Fokkerij,
- Origineel van het Proces Verbaal van de selectie van de geproduceerde dieren, dat bevestigd is door de gespecialiseerde commissie en toegewezen is door de Directie van Fokkerij (Afgegeven door de lokale diensten van het Ministerie van Landbouw),

- Kopie ‘gecertificeerd overeenkomstig’ met de goedkeuring van het Bureau van Ontwikkelingssamenwerking (in het geval van een samenwerkingsverband)

I- 2 Productie van geselecteerde volbloedige schaa- fokdieren

Het betreft de productie van fokschapen (mannelijke en vrouwelijke) van de volgende volbloedige rassen : Béni Guil, Timahdit, Sardi, D’man op veelvoudige soort, van de Atlas, Aknoul, Boujaad, Bénihsen, Mérinos Précoce, Ile de France, Noire de Velay, Causse du lot, Berrichon, Lacaune.

De veehouders/ fokkers die er gebruik van kunnen maken zijn diegene die opgenomen zijn in het nationale selectieprogramma, die in samenwerking met de Nationale Schapen en Geiten Vereniging wordt geleid.

De dieren die voor subsidie in aanmerking komen zijn, de dieren op de jaarlijkse schapen tournee voor selectie en merken, zijn geselecteerd. Dit tournee wordt georganiseerd in samenwerking met de Directie van Fokkerij en de Nationale Schapen en Geiten Vereniging.

Toegekende subsidies voor de productie van volbloedige fokschapen

OPERATIES	SUBSIDIEBEDRAG	
	Individen	Groepen
Mannelijke geiten	500 dh/dier	700 dh/dier
Vrouwelijke geiten	400 dh/dier	450 dh/dier

De bijbehorende stukken voor de dossiers van subsidieaanvraag zijn de volgende:

- Subsidieaanvraag, opgesteld door de begunstigde (formulier geleverd door de CNCA).
- Kopie "gecertificeerd overeenkomstig" van het contract voor verveelvoudiging van geselecteerde geiten, gezamenlijk ondertekend door de Directie van Fokkerij en de vertegenwoordiger van de veehouders/ fokkers (van de Nationale Schapen en Geiten Vereniging). Dit contract wordt afgegeven door de lokale diensten van het Ministerie van Landbouw.
- Het origineel van het proces verbaal van de commissie voor de selectie van de geiten, afgegeven door de provinciale diensten van het Ministerie van Landbouw.
- Kopie gecertificeerd overeenkomstig de goedkeuring van het Bureau voor Ontwikkelingssamenwerking (in het geval van een samenwerkingsverband).

I-3 Aankoop van fokgeiten

Het betreft de aankoop van gendragers (mannelijke en vrouwelijke) van lokale rassen en alpine rassen: saaneen, murciana-granadina, malaguena.

De veehouders/ fokkers die hiervoor in aanmerking komen zijn diegene die fokgeiten hebben aangekocht die geïmporteerd of geboren zijn in de geitenkuddes die behoren tot de hiervoor genoemde rassen en die voldoen aan de gestelde normen.

Toegekende subsidie voor de aankoop van fokgeiten

SUBSIDIE PERCENTAGE		MAXIMUM
INDIVIDUEN	GROEPEN	
25%	30%	De maximumprijs, berekeningsbasis voor de subsidie, is vastgesteld op 2.000 dh/dier

De bijbehorende stukken voor de dossiers voor subsidieaanvraag, zijn de volgende :

- Subsidieaanvraag opgesteld door de veehouder/fokker (formulier geleverd door de CNCA);
- Kopie in overeenstemming met het subsidiecontract, opgesteld door de veehouder/fokker en de lokale diensten van het Ministerie van Landbouw, teneinde de dieren te verkrijgen;
- Inventaris, van de te subsidiëren dieren, goedgekeurd door de Directie van Fokkerij.

- Kopie overeenkomstig met de goedkeuring door het Bureau voor Ontwikkelingssamenwerking (in geval van een samenwerkingsverband)

I- 4 Aankoop van kameelachtige fokdieren

Het gaat hier over de aankoop van dromedarissen van normale lokale rassen.

De kamelen die voor subsidie in aanmerking komen moeten:

- Geboren zijn in een van de fokkerijen behorend tot de: “kwekerijen”;
- Geïdentificeerd zijn door de daarvoor bestemde diensten ;
- Afkomstig zijn van ouders die ingeschreven staan in de officiële registers ;
- 4 tot 6 jaar oud zijn.

Toegekende subsidie voor de aankoop van kameelachtige fokdieren

PERCENTAGE SUBSIDIE		PLAFOND
INDIVIDUEN	GROEPEN	
25%	30%	De plafond prijs, basisberekening voor de subsidie wordt vastgesteld op 8.000 dh/dier

De bijbehorende stukken voor de dossiers voor subsidieaanvraag zijn de volgende :

- Aanvraag voor subsidie opgesteld door de veehouder/ fokker (formulier geleverd door de CNCA).

- Kopie gecertificeerd in overeenstemming met het subsidiecontract, opgesteld door de veehouder/fokker en de lokale diensten van het Ministerie van Landbouw, teneinde de dieren te kunnen aankopen.
- Inventaris van de te subsidiëren dieren, welke goedgekeurd is door de Directie van de Fokkerij.
- Kopie ‘gecertificeerd overeenkomstig’ de goedkeuring van het Bureau voor Ontwikkelingssamenwerking (in geval van een samenwerkingsverband)

I-5 Bevordering van slachtrundvee door middel van kruising

Het gaat hierbij om de rundveestapel, die verkregen worden door middel van kunstmatige kruising, en dan betreft het met name de kruising van lokale rassen, ook wel kruisrassen genoemd, die toegepast worden bij de vrouwelijke dieren, op geselecteerde ras. Santa gertrudis, wordt gebruikt als mannelijk fokdier.

De veehouders/ fokkers of fokorganisaties die in aanmerking komen voor subsidie moeten een contract ondertekend hebben voor het kunstmatig kruisen van de lokale rundsoorten met de Santa gertrudis

Toegekende subsidie voor slachtrundvee (*)

SUBSIDIEBEDRAG	
INDIVIDUEN	GROEPEN
1.000 dh	1.000 dh
per drachtige vaars	per drachtige vaars

(*) Verkregen vaars minimaal vanaf de tweede generatie en verkregen door kunstmatige kruising.

De bijbehorende stukken voor de dossiers voor subsidieaanvraag, voor de bevordering van

slachtrunderen door middel van kunstmatige kruising, zijn de volgende :

- Aanvraag voor subsidie opgesteld door de veehouder/ fokker (formulier geleverd door de CNCA).
- Kopie van het contractprogramma voor de creatie van slachtrundrassen middels kunstmatige kruising.
- Origineel van het proces-verbaal van de dierenselectie opgesteld door de gespecialiseerde commissie, vormgegeven voor dit doel (Opgesteld door de diensten van Landbouw).
- Kopie gecertificeerd conform de goedkeuring van het Bureau voor Ontwikkelingssamenwerking (in het geval van een samenwerkingsverband)

I-6 Productie van geselecteerde bijenkoninginnen

Het betreft de productie van geselecteerde koninginnen voor het fokken.

De ‘fokkoninginnen’ die voor subsidie in aanmerking komen, moeten verkregen zijn in kwekerijen die goedgekeurd zijn voor hun goede broedprestaties.

De ontwikkeling van zwermen, waar de geselecteerde fokkoninginnen geïntroduceerd worden, moeten, na twee bezoeken die gedaan zullen worden door lokale vertegenwoordigers van de technische dienst van het Ministerie van Landbouw, aan een bepaalde norm voldoen.

Toegekende subsidies voor de productie van geselecteerde bijenkoninginnen

SUBSIDIEBEDRAG	
INDIVIDUEN	GROEPEN
250 dh per bijenkorf van de geselecteerde fok-bienkoninginnen	300 dh per bijenkorf van de geselecteerde fok-bienkoninginnen

De bijbehorende stukken, voor de dossiers van subsidieaanvraag, voor de productie van bijenkoninginnen, zijn de volgende :

- Aanvraag voor subsidie opgesteld door de veehouder/fokker (formulier geleverd door de CNCA).
- Kopie van het contract voor de verveelvoudiging van de bijenkoninginnen, gezamenlijk ondertekend door de vertegenwoordiger van het Ministerie van Landbouw en de begunstigde veehouder/ fokker.
- Origineel van het proces verbaal van de aanvaarding van de bijenkorven voor de productie van de koninginnen, opgesteld door de bevoegde diensten van het Ministerie van Landbouw.
- Kopie gecertificeerd conform de goedkeuring van het Bureau voor Ontwikkelingssamenwerking (in het geval van een samenwerkingverband)

I 7- Bouw van stallen voor de fokkerij

Het gaat hier om een subsidieoctrooi voor de bouw van stallen voor de fokkerij, zoals :

- Runderstal met een mesthoop, ook wel genoemd: *'moderne stal'*;
- Rustieke rundveestal;
- Schaapskooi, geitenkooi en schuilplaats voor schapen;
- Kippenhokken;
- Aanverwante bedrijfsgebouwen;
- Betonnen opslagplaats voor het opslaan van voedsel;
- Ingekuilde silo;
- Betonnen mestopslagplaats.

De kenmerken van de gebouwen voor de fokkerij, worden hierna genoemd:

1.7.1- Moderne rundveestallen met mesthoop:

Kenmerken : Betonnen muren, met een vloersteen van gewapend beton, ijzeren golfplaten dakwerk of van asbest cement, voederbakken, drinkbakken en ringsloten.

SUBSIDIE PERCENTAGE		MAXIMUM	
Individuele fokker	Coöperaties en samenwerking	Basisprijs voor de subsidie-berekening	Per Uitvoering
20% van het vastgestelde maximumprijs voor de subsidie-berekening	25% van het vastgestelde maximumprijs voor de subsidie-berekening	1500 DH/dier	100 volwassen dieren

1.7.2- Rustieke rundveestallen

Kenmerken : Muren van stamperde of van steen met gestreepte lemen vloertegels en een rood dak of een dak van lokale materialen.

SUBSIDIE PERCENTAGE		MAXIMUM	
Individuele fokker	Groepen en samenwerking	Basisprijs voor de subsidie-berekening	Per Uitvoering
20%	25%	600 DH/dier	100 volwassen dieren

1.7.3- Schaapskooi, geitenkooi en schuilplaats voor schapen :

Kenmerken : Betonnen muren met betonnen vloertegels, ijzeren golfplaten dakwerk of van asbest cement, of van stamperde, schuilplaats van lokale materialen.

Subsidie percentage		MAXIMUM	
Individuele fokker	Groepen en samenwerking	Basisprijs voor de subsidie-berekening	Per Uitvoering
20 %	25 %	300 DH/dier	300 dieren

1.7.4- Kippenhokken :

Kenmerken : Betonnen muren met een betonnen dakwerk, ijzeren golfplaten, asbest, betoncement, betonnen geraamte.

Subsidie percentage		Vastgesteld maximum	
Individuele fokker	Groepen en Samenwerking	Per te subsidiëren eenheid	Per Uitvoering
20 %	25 %	300 DH/m ² gedekt	500 m ² gedekt

Opmerking: De subsidie voor de bouw van kippenhokken, kan enkel in de hierna volgende regio's verkregen worden: Chefchaouen, Al Hoaceima, Taza (gebieden van Aknoul en Guercif), Oujda (gebieden van Jerada en Taourirt), Taounate, Boulemane, Ifrane, Khénifra, Errachidia, Ouarzazate, Azilal, Figuig, Essaouira, Taroudant (gebieden van Taliouine en Ighrem), Tata, Tiznit, Guelmim, Tan-Tan, Laâyoune, Essemara, Boujdour en Dakhla.

1.7.5- Betonnen opslagplaats voor voedselopslag:

Kenmerken : Betonnen muren met dakwerk van betonplaten, ijzeren golfplaten, asbestcement, betonnen geraamte.

Subsidie percentage		Vastgesteld maximum	
Individuele fokker	Groepen en Samenwerking	Per te subsidiëren eenheid	Per uitvoering
20 %	25 %	400 DH/m ² gedekt	100 m ² gedekt

1.7.6- Ingekuilde silo's:

Kenmerken: Betonnen muren met dakwerk van beton, ijzeren golfplaten, asbestcement, betonnen geraamte.

Deze gebouwen moeten, noodzakelijkerwijs, aangebouwd zijn aan de melkstal, indien dat niet het geval is: onvoordelige berichtgeving.

Subsidiepercentage		Vastgesteld maximum	
Individuele fokker	Groepen en Samenwerking	Per te subsidiëren eenheid	Per uitvoering
20%	25%	100 DH/m ³	300 m ³

1.7.7- Betonnen mestopslagplaatsen

Kenmerken : Betonnen muren met dakwerk van beton, ijzeren golfplaten, asbestcement, betonnen geraamte.

Subsidie percentage		Vastgesteld maximum	
Individuele fokker	Groepen en Samenwerking	Per te subsidiëren eenheid	Per uitvoering
20 %	25 %	400 DH/m ³	20 m ³

Benodigde stukken voor het krijgen van subsidie

De dossiers voor aanvraag van subsidie, voor de bouw van gebouwen voor de fokkerijen, moeten de volgende stukken bevatten:

- Aanvraag voor subsidie opgesteld door de begunstigde (formulier geleverd door de CNCA).
- Kopie van het bouwplan, goedgekeurd door de technische dienst van de lokale diensten van het Ministerie van Landbouw (Dit document bevat de controle van bewerkstelling van de werken door de begunstigde).
- Uiteindelijke bouwfactuur, geleverd door de ondernemer, of een geschatte bouwwaarde,

geleverd door de bevoegde dienst van de DPA of van de ORMVA (van verhuizing), voorzien van een proces verbaal van de voltooiing van de bouwwerken (op zijn minst voltooid voor 75%).

- Bouwcontract dat ondertekend is door de lokale vertegenwoordiger van het Ministerie van Landbouw en door de begunstigde.
- Kopie gecertificeerd conform de goedkeuring van het Bureau voor Ontwikkelingssamenwerking (in geval van een samenwerkingsverband)

I 8- Aankoop van materieel voor een veehouderij

Het gaat hierbij om de hieronder beschreven materieel voor fokdoeleinden:

I.8.1- Honingmakerij dat voorzien moet worden van materieel (honingslinger, rijper, honingfilter, opvangemmer, wafelijzer voor was en accessoires) :

SUBSIDIEPERCENTAGE		MAXIMUM
INDIVIDUEN	COÖPERATIES	
20%	25%	Het maximum, op basis van de subsidie berekening, wordt vastgesteld op 20.000 dh per exploitatie

I.8.2- Materieel voor de behandeling en het bewaren van melk voor op de boerderij (melkmachine, koelbakken, melkbussen en accessoires)

SUBSIDIEPERCENTAGE		MAXIMUM
INDIVIDUEN	COÖPERATIES	
20%	25%	Het maximum, op basis van de subsidie berekening, wordt vastgesteld op 50.000 dh per exploitatie

I.8.3- Productie-eenheid van biogas bij de boerderij

SUBSIDIEPERCENTAGE		MAXIMUM
INDIVIDUEN	COÖPERATIES	
20%	25%	Het maximum, op basis van de subsidie berekening, wordt vastgesteld op 50.000 dh per exploitatie

I.8.4- Molen, mengmachines, accessoires en fokmaterieel

SUBSIDIEPERCENTAGE		MAXIMUM
INDIVIDUEN	COÖPERATIES	
20%	25%	De plafondprijs, basis van de subsidie berekening, wordt vastgesteld op 50.000 dh per exploitatie

I.8.5- Materiaal voor inkuiling en mesttransport

SUBSIDIEPERCENTAGE		MAXIMUM
INDIVIDUEN	COÖPERATIES	
20%	25%	Het maximum, op basis van de subsidie berekening, wordt vastgesteld op 20.000 dh per exploitatie

Inhoud van het subsidie dossier

De benodigde stukken om voor subsidie voor de aankoop van materieel voor het houden van vee in aanmerking te komen, zijn de volgende:

- Subsidie aanvraag opgesteld door de begunstigde. (op een formulier dat geleverd is door de agentschappen van de CNCA).
- Definitieve aankoopfacturen van materieel (in drievoud).
- Overeenkomstigheidsverklaring van het materieel, afgegeven door de lokale technische diensten van het Ministerie van Landbouw (deze verklaring wordt afgegeven door de daarvoor bestemde dienst na vaststelling van de werkelijke aanwezigheid van het materieel bij het bedrijf).
- Kopie gecertificeerd conform de goedkeuring van het Bureau voor Ontwikkelingssamenwerking (in geval van een samenwerkingsverband)

Afgifte van de subsidie dossiers :

De dossiers, die voorbereid zijn door de begunstigde, moeten in zijn naam afgegeven worden bij de Regionale Loketten van de Landbouw Bank, tegen inleverbewijs.

Alle vereiste technische stukken worden door de betreffende diensten van DPA en ORMVA gegeven aan de veehouders/ fokkers die subsidie aanvragen.

II- PREMIES GERELATEERD AAN BEPAALEN MATERIALEN VOOR VEEHOUDERS

De overheid staat een financiële hulp toe, in de vorm van een premie, gerelateerd aan de aankoop van materieel dat bedoeld is voor het houden van vee. Het volgende materieel komt daarvoor in aanmerking :

MATERIEEL	PREMIEBEDRAG
- Mengmachines en pletmachines	12.000 DH/eenheid
-Melkkannen en melkwagens	5.000 DH/eenheid
- Melkbussen	8.000 DH/eenheid
- Bijenkorven	120 DH/eenheid

Deze premie wordt toegekend aan voornoemde investeringen, voor een periode van 5 jaar te rekenen vanaf de datum van publicatie van de verordening tegen de voornoemde premie.

OPSTELLING VAN DE PREMIE DOSSIERS

De premieaanvragen moeten door de begunstigen worden ingeleverd, in tweevoud en tegen inleverbewijs, bij de CRCA.

De dossiers moeten als volgt opgesteld worden :

- Een geschreven aanvraag door de aanvrager op een formulier van de CNCA;
- Een kopie, gecertificeerd conform de statuten voor maatschappijen ;

- Een kopie, gecertificeerd conform het proces verbaal van de Algemene Vergadering of van het Raadsbestuur, waarin staat dat de betreffende persoon besluit het project te realiseren.
- Gedetailleerde definitieve facturen.
- Een goedkeuringsakte, waarin staat dat de betreffende aanvrager over materieel beschikt dat in aanmerking komt voor de premie, voor tenminste 5 jaar, te rekenen vanaf de datum van bewerkstelling van de investering (factuurdatum).
- Een omschrijving, geleverd door de leverancier, wat alle technische kenmerken van het materiaal voor veehouden*.

* Het materiaal dat verplicht geïnstalleerd moet zijn in de buurt van de boerderij, met uitzondering van de bijenkorven, betreft:

a) Mengmachines en Pletmachines:

Het gaat hierbij om fabricatie eenheden van veevoeding dat samengesteld is uit een mengselmachine voor normale voeding en een molen of pletmachine voor granen, met een capaciteit van max. 2000 kg per uur.

b) Melkkannen en Melkwagens:

Het gaat hierbij om bewerkingsmaterieel, wat inhoudt een vacuümpomp en melkkannen en hun accessoires. Dit materieel kan gemonteerd zijn op wagens of vastgezet zijn op leidingen van de stal..

c) Melkbussen :

Het gaat hierbij om een koelbak, bedoeld voor de opslag en bewaring van melk, na de behandeling, op een temperatuur van 4°C en met een capaciteit van 500 tot 2.000 liter.

De melkbus bestaat uit een dubbele roestvrijstalen wand en bevat een agitator, een thermostaat en een koelelement.

d) Bevolkte bijenkorven (type Langstroth en Dadant) :

Het gaat hierbij om bevolkte bijenkorven die 10 raten bevat, waarvan 5 tot 8 broedramen zijn, met op zijn minst bijenkoninginnen, aangevuld met wassen honingraten en voorraden.

De raten zijn van het type HOFFMAN of van een dergelijk systeem (mijdt schuring van de raten).

Het tijdsbestek van aanbidding dossiers

Het tijdsbestek van de aanbidding van de dossiers voor premieaanvraag, ingeleverd bij de CRCA, is vastgesteld op een jaar.

De factuurdatum wordt beschouwd als de datum van voltooiing van de investering.

III- FISCALE VOORDELEN

Parallel aan de publieke investeringen en de aansporing tot bevordering van prive investeringen in de veehouderij middels subsidies, heeft de Staat een systeem van niet hoger belastingen ingevoerd voor de vee sector.

Zodoende wordt de sector vrijgesteld van elke directe belasting op de inkomsten van de veehouderij/ fokkerij en de BTW op bepaalde producten en materialen die bestemd zijn voor het houden van vee/ fokken.

De sector is echter slechts onderworpen aan minimale heffingen en taxaties die opeisbaar zijn vanuit de invoering van bepaalde dieren, producten en materialen.

De lijst van de betreffende producten en materialen voor het houden van vee/ fokken worden hieronder weergegeven.

LIJST N°1

PRODUCTEN EN MATERIEEL ONDERWORPEN AAN MINIMALE INVOERHEFFINGEN (2,5%) MET VRIJSTELLING VAN P.F.I.

DIEREN, VEEVOEDING EN VEE-/ FOK MATERIAAL

- Levende dieren van de soorten rund, schaap, geit, kameel, volbloed fokdieren.
- Veevoeding (koolraap, voederbieten, voederwortels, hooi, luzerne, klaver, esparcette, voederkool, lupine, wikke en soortgelijke voederproducten, (ook in de vorm van pellets), de zemelen, het gemaalde en andere residuen van zeving en gemaal.
- Voorbereidingen gebruikt voor voeding van kalveren en dierlijk zaad (ingevroren sperma).
- Gedroogd vruchtvlees van de beetwortel en gedroogde luzerne.
- Palletvormige zemelen en melassebundels.
- Automatische fok- of legbatterijen.
- Melkmachines en melk gerelateerde apparaten.
- Machines en apparaten voor de voorbereiding van voeding of gemengd veevoer voor de dieren.
- Machines of apparaten voor het, daarbij inbegrepen couveuses en broedmachines.

LIJST N°2

PRODUCTEN EN MATERIALEN ONTHEVEN VAN BTW

- Levende volbloed rassen, van de soorten runder en schaap, evenals geit en kameel.
- De containers voor de berging van vloeibaar nitraat en voor het transport van ingevroren dierlijk zaad.
- Melkingmateriaal : melkkannen en melkwagens
- De melk lokalen en het vaste materieel in die lokalen
- De karntonnen
- De ontromers
- De koeltanks
- De automatische drinkbakken
- Het imker materieel: machines om raten te maken, honingslingers en rijpingsmachines
- De struisvogels en de struisvogeleieren die door de struisvogels uitgebroed moeten worden
- Gedroogd beetwortel vruchtvlees en gedroogde luzerne
- Palletvormige zemelen en melassebundels
- Voorbereiding genomen voor de voeding van de kalveren en het dierlijk zaad.
- Koolraap, voederbieten, voederwortels, hooi, luzerne, klaver, esparcette, voederkool, lupine, wikke en soortgelijke voederproducten
- Hybridische maïszaad , granen van soja zaad en zonnebloemzaad, zemelen, het gemaalde en andere residuen van zeving of andere behandelingen van granen en vezels en van peulvruchten en plantaardige producten.

Opmerking : *Voor de invoeringsoperaties van vee bestaat een speciale procedure. De betreffende importeurs moeten contact opnemen met de veterinaire diensten van hun regio om zich verder te laten informeren.*

ORICHTINGSPROCEDURE VAN EEN ONDERNEMING

Een onderneming kan zowel de vorm van een vennootschap of die van een eenmanszaak aannemen.

➤ **De eenmanszaak:**

De eenmanszaak kan gesticht worden door een enkel persoon of in combinatie met meerdere personen.

De formaliteiten voor de oprichting van dit type onderneming zijn simpel. Het volstaat om zich in te schrijven bij de belastingdienst en in het handelsregister. Hierbij is een minimum aan kapitaal niet vereist

➤ **Het vennootschap:**

De maatschap kan een van de zes volgende vormen aannemen:

1. een vennootschap onder firma
2. een commanditaire vennootschap
3. een commanditaire vennootschap op aandelen
4. een maatschap op deelname
5. een besloten vennootschap
6. een naamloze vennootschap

De keuze voor een van deze vormen van maatschappen hangt af van het belang van het project, de type samenwerking en de gedaante van het gewenste management. De stichter moet zich daarom goed laten inlichten door specialisten voordat hij zomaar een maatschap opricht.

➤ **De coöperatie :**

De agrarische sector in de vorm van een coöperatie kent meer voordelen.

Het opzetten van een coöperatie is onderworpen aan bepaalde bestuurlijke formaliteiten. Het Bureau voor Ontwikkelingssamenwerking beschikt over delegaties in de belangrijke regio's van Marokko. Hun doel is om personen die geïnteresseerd zijn te assisteren en te oriënteren.

De stappen voor de opbouw van een onderneming zijn de volgende:

Voorbereidingen :

- ☒ Omschrijving van het projectidee.
- ☒ Realisatie van het haalbaarheidsonderzoek.
- ☒ Vaststelling van het doel van de onderneming.
- ☒ Vaststelling van financieringsmethode van het project.
- ☒ Onderzoek van de bedrijfsnaam.
- ☒ Het vaststellen van het kapitaal van de onderneming.
- ☒ De keuze van de vennoten.
- ☒ Keuze van de juridische bedrijfsvorm.
- ☒ Vaststellen van de maatschappijzetels.

Administratieve procedures :

- ☒ Aanvraag van het blauwdruk certificaat.
- ☒ Opstellen en ondertekenen van de statuten van de onderneming.
- ☒ Intekening en vrijmaken van kapitaal
- ☒ Afgifte van restanten bij een bank.
- ☒ Registratie van het kapitaal.
- ☒ Inschrijving in het patentenbestand

- ✗ Inschrijving bij de BTW.
- ✗ Inschrijving in het handelsregister.
- ✗ Legale publiciteit.
- ✗ Samenstelling Algemene Vergadering.
- ✗ Afgifte van het oprichtingsdossier bij de bank.
- ✗ Aanvraag van toestemming voor uitoefening.
- ✗ Opname in het C.N.S.S.
- ✗ Inschrijving in het centrale bestand voor importeurs.
- ✗ Inschrijving bij de postdiensten.
- ✗ Afgifte van het model, ontwerp of uitvinding (indien daar sprake van is).

De economische diensten van stichting Hassan II stellen zich beschikbaar ten opzichte van de investeerders om hen te voorzien van alle informatie gerelateerd aan dit onderwerp.

FINANCIELE MODALITEITEN VOOR VERRICHTTE INVESTERINGEN DOOR MAROKKANEN VERBLIJVEND IN HET BUITENLAND

De investeringsprojecten kunnen als redmiddel gefinancierd worden door een Marokkaanse of buitenlandse bank.

Bank Al Amal is gespecialiseerd in het financieren van gerealiseerde projecten door Marokkanen verblijvend in het buitenland.

Om van financiering gebruik te kunnen maken, moet het dossier dat gepresenteerd wordt bij de bank een gedetailleerde haalbaarheidsstudie bevatten en alle bewijsstukken die bij kunnen dragen aan de rentabiliteit van het project.

Opmerking: *De Marokkanen verblijvend in het buitenland kunnen ook zelf hun project financieren, of leningen verkrijgen bij een buitenlands orgaan naar keuze (bank, leverancier...)*

Zodoende kunnen de deels gefinancierde investeringen vrij gerealiseerd worden; dat wil zeggen, zonder voorafgaand akkoord van het Wisselkantoor.

De kapitalisatie operaties, debet en credit rekeningen worden beschouwd als geleidelijk binnenkomen de operaties.

Kredietgaranties:

De Centrale Garantie Kas, te Rabat en Dar Addamane, Casablanca, heeft als doel tot maximaal garant te staan voor gecontracteerde kredieten van ondernemingen die opgericht zijn in Marokko. Daarom moet er een dossier

opgesteld worden en tegelijkertijd ingediend worden bij deze organismen en de bank.

ANNEX 1

Dierenartsen belast met sanitaire controle op grensposten (havens, luchthavens en grensposten)
--

Grensposten	Adres
Haven van Casablanca	Haven van Casablanca Telefoon : (02) 31.70.47 Fax. (02) 31.86.48 - Telex. 45.335
Luchthaven van Casablanca	Luchthaven van Casablanca Tel. (02) 33.94.49 - (02) 33.94.16
Haven en luchthaven van Agadir	Provinciaal bestuur van Landbouw Diergeneeskundige diensten - Agadir Tel. : (08) 84.04.77 Fax. (08) 84.07.63 - Telex. 818.99
Haven van Safi	Provinciaal bestuur van Landbouw Diergeneeskundige dienst - Safi Tel. : (04) 62.29.34 Telex. 717.57
Haven van Kénitra	Regionaal Kantoor van Landbouw Ontginning van Gharb - Veehouderijdienst - Kénitra Tel. (07) 37.45.02 / 37.41.92 Telex. 921 13 / 921 20
Haven en luchthaven van Tanger	Haven van Tanger Tel. (09) 93.81.42 - Fax. (09) 93.81.42
Haven en luchthaven van Al Hoceima	Provinciaal bestuur van Landbouw Diergeneeskundige diensten - Al Hoceima Tel. : (09) 98.22.32 Fax. (09) 98.26.04 - Telex. 430.23
Haven en grensposten van Nador	Provinciaal bestuur van Landbouw Diergeneeskundige diensten - Nador Tel. : (06) 60.66.94 Fax. (06) 33.14.81 - Telex. 657 83
Haven en luchthaven van Laâyoune	Provinciaal bestuur van Landbouw Diergeneeskundige diensten - Laâyoune Tel. : (08) 89.31.97 Fax. (08) 89.30.49 Telex. 288.92
Grensposten van de Tétouan	Provinciaal bestuur van Landbouw- Diergeneeskundige diensten - Tétouan

Tel. : (09) 97.42.34 Fax. (09) 96.29.91 Telex. 436.13
--

(vervolg Annex 1)

Grensposten	Adres
Haven en luchthaven van Dakhla	Provinciaal bestuur van Landbouw-Diergeneeskundige diensten – Dakhla Tel. : (08) 89.70.59 Fax. (08) 89.79.09 - Telex. 259.46
Luchthaven van Rabat-Salé	Gemeenschappelijke slachthuizen van Rabat - Salé Tel : (07) 69.02.28
Luchthaven en grensposten van Oujda	Provinciaal bestuur van Landbouw-Diergeneeskundige diensten – Oujda Tel. : (06) 68.20.69 Fax. (06) 68.49.02 - Telex. 717.57
Luchthaven van Fès	Provinciaal bestuur van Landbouw-Diergeneeskundige diensten – Fès Tel. (05) 62.21.75 Fax. (05) 62.46.80 - Telex. 516.43
Haven van El Jadida en van Jorf Lasfer	Provinciaal bestuur van Landbouw-Diergeneeskundige diensten – El Jadida Tel. : (03) 34.22.29 / 34.26.59 Fax. (03) 34.29.89 Telex. 780.32
Luchthaven van Marrakech	Provinciaal bestuur van Landbouw-Diergeneeskundige diensten – Marrakech Tel. : (04) 44.77.14 / 41.24.16 Fax. (04) 42.67.14 Telex. 720.74
Luchthaven van Ouarzazate	Regionaal Kantoor van Landbouw Ontginning - Veehouderijsdienst – Ouarzazate Tel. : (04) 88.26.02 /88.27.75 Fax. (04) 88.34.42

ANNEX 2

Organismen ressorterend onder het Ministerie van Landbouw, plattelandontwikkeling en zeevisserij
---

NATIONALE LANDBOUW KREDIET KAS
2-4 Al Jazair laan – BP 49 – Rabat
Tel. 72.59.20 Telex : 32.956

MAROKKAANSE COMPAGNIE VOOR LANDBOUW
EXPLOITATIE MANAGEMENT
1, John Kennedy laan – Rabat Instituts – Agdal
Tel : 75.28.06 Telex : 31.633

NATIONAAL INSTITUUT VOOR LANDBOUWKUNDIG
ONDERZOEK
431, Hassan II laan– Rabat -Tel : 77.16.71
Telex : 31.702

NATIONAAL INTERPROFESSIONEEL BUREAU van
GRAANSOORTEN EN PEULGEWASSEN
25, My Hassan laan – BP 154 - Rabat
Tel : 76.10.84 Telex : 31.704

MANAGEMENT ONDERNEMING VAN
LANDBOUWGROND
35, Daiet Roumi straat – BP 154 – Agdal - Rabat
Tel : 77.28.34

NATIONALE GEMEENSCHAP VOOR DE
COMMERCIALISATIE VAN ZADEN
30, My Ali Cherif straat – BP 67 - Rabat
Tel : 76.15.04 Telex : 31.728

NATIONALE ONDERNEMING VOOR DE
ONTWIKKELING VAN VEEHOUDERIJ
5, Salé straat (Tour Hassan) - Rabat
Tel : 72.77.82 Fax (07) 20-02-30

ONDERNEMING VOOR LANDBOUWONTWIKKELING
Abderrahmane Ghafiki weg – BP 6280 - Rabat
Tel : 77.08.25 Telex : 316.75

SAMEN KOMEN WE VERDER

Deze gids is bedoeld om marokkaanse investeerders die woonachtig zijn in het buitenland te helpen een idee te geven van de economische tak van hun keus. Ze zijn daarom uitgenodigd om contact op te nemen met het Hassan II Fonds om zich te laten informeren over hun economische projecten en om gebruik te kunnen maken van zijn ondersteuning en raad.

Het is mogelijk dat deze gids reacties en commentaren oproept bij de lezer. Het Hassan II Fonds staat open voor opmerkingen en suggesties, aangezien wij altijd op zoek zijn naar verbetering van de inhoud van het boekje. U kunt uw opmerkingen en suggesties sturen naar een van de volgende adressen:

HASSAN II FONDS
VOOR DE MAROKKANEN WOONACHTIG IN HET
BUITENLAND
Afdeling Economische Promotie

Postadres

67, boulevard Ibn Sina, Agdal – Rabat – BP. 8156 Fax : (212) 7.67.02.35/36/37/38

Internetadres

E-mail : info@alwatan.ma
